

Complexnummer: 518083

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Processiepark

Aantal complexonderdelen

5

Monumentnummers van complexonderdelen

518084, 518085, 530824, 532046, 532047

Woonplaats

Handel

Gemeente

Gemert-Bakel

Provincie

Noord-Brabant

Locatie van het hoofdoject

O.-L.-Vrouwestraat 61, 5423 SJ te Handel

Complexomschrijving

Inleiding

PROCESSIEPARK De Mariaverering in Handel gaat terug tot in de veertiende eeuw. De Duitse Orde had in Handel een aantal hoeven in haar bezit; mogelijk werd in de nabijheid van deze hoeven door de Orde ook een kapel gesticht, gewijd aan Maria (in vestigingen van de Duitse Orde ontstond steeds een Mariaverering). Processies hebben van oudsher plaatsgevonden, aanvankelijk van Handel af, later naar Handel toe, over de zogenaamde "Keskesdijk" (thans Handelsweg) met bedevaartkapellen die als haltes in de processie fungeerden. Om de processies ongehinderd door te kunnen laten gaan werd achter de kerk aan het begin van de twintigste eeuw een processiepark aangelegd, rondom het reeds bestaande "wonderbare putje".

Omschrijving

Het complex bestaat uit de AANLEG met enkele verspreide objecten, de KRUISWEG met SCULPTUUR van Christus in de hof van olijven, een RELIEF van de bruiloft van Kana en het "HEILIG PUTJE", en de ROZENKRANSWEG met BENEDICTIEKAPEL. De begrenzing van het beschermde park is op de bijbehorende kaart aangegeven.

Waardering

Het PROCESSIEPARK is van algemeen belang. Het heeft cultuurhistorisch belang als uitdrukking van een geestelijke ontwikkeling en als toonbeeld van de Mariadevotie in Noord-Brabant. Daarnaast is het park van typologisch belang als voorbeeld van een processiepark uit de vroege twintigste eeuw. Het geheel heeft architectuurhistorische waarden als voorbeeld van een parkaanleg met monumenten

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

in diverse stijlen. Het geheel heeft ensemblewaarden vanwege de situering en de samenhang met het kerkgebouw en de relatie met de ontwikkeling van Handel als bedevaartsoord en kloosternederzetting.

Monumentnummer*: 518084

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	09 oktober 2001
Kadaster deel/nr	82794/151

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Handel	Gemert-Bakel	Noord-Brabant

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Handel	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Gemert	B			2474

*Omschrijving***

Inleiding

ROZENKRANSWEG, bestaande uit vijftien kapellen langs de rand van het park met beeldhouwwerk van J. Niklaus-Bochaert uit 1906-1910. Uitgevoerd in neo-gotische stijl.

De kapellen zijn ongeveer twee meter hoog en een halve meter breed. De gebeeldhouwde figuren zijn circa 70 centimeter hoog.

Omschrijving

Elke kapel heeft een vierkante plattegrond en is uitgevoerd in baksteen met tandlijst onder een met leien gedekt zadeldak met wolfeind. Het dak is voorzien van een overstek en windveer met geschulpt gesneden rand. De top wordt bekroond door een kruisbloem.

De kapel heeft een iets uitstekende plint en is aan de voorzijde open. Een grote spitsboognis met houten gewelf bevat een cementstenen opstand waarop een sculptuur met religieuze voorstelling is geplaatst. Van de nis wordt de onderste helft afgesloten door een smeedijzeren hek.

De voorstellingen geven de zogenaamde geheimen van de rozenkrans weer.

Deze zijn onder te verdelen in vijf blijde, vijf droevige en evenveel glorievolle geheimen. De reeks begint met de blijde geheimen: de engel Gabriël brengt de blijde boodschap aan Maria (Annunciatie), Maria bezoekt haar nicht Elisabeth (Visitatie), Jezus wordt geboren in een stal van Bethlehem, Jezus wordt in de tempel opgedragen en tot slot Jezus die in de tempel wordt teruggevonden. Vervolgens

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

worden de droevige geheimen afgebeeld: Jezus bidt in doodsangst tot zijn hemelse Vader, Jezus wordt geseld, Jezus wordt met doornen gekroond, Jezus draagt zijn kruis naar de Calvarieberg en als laatste de dood van Jezus aan het kruis. De glorievolle geheimen zijn de verrijzenis van Jezus uit de doden, de Hemelvaart van Jezus, het neerdalen van de Heilige Geest over de apostelen (Pinksteren), Maria wordt in de hemel opgenomen en Maria wordt in de hemel gekroond als laatste in de reeks.

Waardering

De rozenkransweg is van algemeen belang. Het object heeft cultuurhistorisch belang als uitdrukking van een geestelijke ontwikkeling en als toonbeeld van de Mariadevotie in Noord-Brabant. Daarnaast is het object van typologisch belang als onderdeel van een processiepark uit de vroege twintigste eeuw. Het park heeft architectuurhistorische waarden als voorbeeld van een parkaanleg met monumenten in diverse stijlen. Het heeft ensemblewaarden vanwege de situering en de samenhang met het kerkgebouw en de relatie met de ontwikkeling van Handel als bedevaartsoord en kloosternederzetting.

Inleiding

BENEDICTIEKAPEL, tussen de "rozenkranskapellen" gelegen aan de westkant van het park. De kapel is in 1909 gebouwd en uitgevoerd in neo-gotische stijl en bevat beeldhouwwerk van J. Lenaerts uit Roermond.

Het bouwwerk steekt boven de rozenkranskapellen uit en meet ongeveer drie meter in hoogte en is een meter breed (geschatte maten).

Omschrijving

Bakstenen kapel op een vierkante plattegrond onder zadeldak, gedekt met leien. De wanden zijn voorzien van een iets uitstekende plint, afgesloten door een band van rode strengperssteen en een tandlijst. De kapel heeft aan de voorzijde overhoekse steunberen met een natuurstenen beëindiging.

De topgevel is iets hoger opgetrokken dan het dak en voorzien van een natuurstenen afdekrand bekroond door een kruis. In de topgevel bevindt zich een cirkel in rode strengperssteen waarbinnen een natuurstenen driepas is aangebracht.

Aan de voorzijde heeft de kapel een kleine trap, de rand van de treden is uitgevoerd in afgeronde rode strengperssteen. Het spitsboogportaal heeft een vloer van gekleurde cementtegels en is afgesloten door een smeedijzeren hek. De boog is in rode strengperssteen uitgevoerd en voorzien van natuurstenen aanzet- en sluitstenen. De spitsboognis daarachter is gevuld met een natuurstenen tabernakel waarop in een vierpas het apocalyptisch lam met zegevaan is afgebeeld. Boven het altaar een sculptuur in Brouvilliersteen van Maria met kind en knielende figuur, Dominicus die de rozenkrans van het Jezuskind ontvangt. De sculptuur is gesigneerd: J. Lenaerts, Roermond.

Waardering

De BENEDICTIEKAPEL is van algemeen belang. Het object heeft cultuurhistorisch belang als uitdrukking van een geestelijke ontwikkeling en als toonbeeld van de Mariadevotie in Noord-Brabant. Daarnaast is het object van typologisch belang als onderdeel van een processiepark uit de vroege twintigste eeuw. Het park heeft architectuurhistorische waarden als voorbeeld van een parkaanleg

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

met monumenten in diverse stijlen. Het heeft ensemblewaarden vanwege de situering en de samenhang met het kerkgebouw en de relatie met de ontwikkeling van Handel als bedevaartsoord en kloosternederzetting.

Hoofdcategorie

Subcategorie

Functie

Religieuze gebouwen

Kapel (F)

Kapel(F1)

Monumentnummer*: 518085

Status rijksmonument
Inschrijving register* 09 oktober 2001
Kadaster deel/nr 82794/139

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Handel Gemert-Bakel Noord-Brabant

Locatiennaam Locatieomschrijving
Handel 14 sculpturen

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Gemert B 2474

Omschrijving**

Inleiding

KRUISWEG, bestaande uit veertien sculpturen in neo-gotische stijl. De staties werden in kunststeen gemaakt door de firma van Balgooy uit Nijmegen in 1918-1919. De figuren zijn circa één meter hoog. De totale hoogte van de sculpturen bedraagt ongeveer twee meter, de breedte is circa anderhalve meter.

Tussen 1965 en 1970 is een aantal van deze staties (nummer 3, 7 en 8) vernieuwd.

Omschrijving

De verschillende staties zijn in kunststeen uitgevoerd en geplaatst op grote basementen van imitatie-rots in gegoten beton. Hierop is een plaquette in reliëf aangebracht met het nummer en de titel van de voorstelling.

De voorstellingen zelf worden gevormd door een aantal figuren, in hoog reliëf en vrijstaand, tegen een achtergrond van architectuur.

De kruisiging van Christus als twaalfde statie in deze reeks wordt gevormd door de voorstelling op een calvarieberg aan het einde van de centrale as, waar deze tegen het slingerend pad eindigt. De laatste statie (XIV, Jezus wordt in het graf gelegd) bevindt zich rechts van de centrale as, aan het begin van het park.

Waardering

De KRUISWEG is van algemeen belang. Hij heeft cultuurhistorisch belang als uitdrukking van een geestelijke ontwikkeling en als toonbeeld van de devotie voor Christus in Noord-Brabant. Daarnaast is de kruisweg van typologisch belang als onderdeel van een

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

processiepark uit de vroege twintigste eeuw. Het geheel heeft architectuurhistorische waarden als voorbeeld van een parkaanleg met monumenten in diverse stijlen. Het heeft ensemblewaarden vanwege de situering en de samenhang met het kerkgebouw en de relatie met de ontwikkeling van Handel als bedevaartsoord en kloosternederzetting.

Inleiding

SCULPTUUR, met levensgrote voorstelling van Christus in de hof van olijven. Het geheel is uitgevoerd in kunststeen en gemaakt door de firma van Balgooy in 1917. De sculptuur ligt in het verlengde van de centrale as, achter het pad aan de uiterste oostrand van het park. Hij maakt geen deel uit van de kruisweg maar heeft dezelfde vormgeving. De sculptuur heeft een totale hoogte van circa drie meter en heeft een brede, uitwaaierende voet.

Omschrijving

Op een grote betonnen sokkel met brede trap is een knielende Christus voor een Engel met kelk gezet. Op de traptreden liggen een drietal slapende apostelen.

Waardering

De SCULPTUUR is van algemeen belang. Het object heeft cultuurhistorisch belang als uitdrukking van een geestelijke ontwikkeling en als toonbeeld van de devotie voor Christus in Noord-Brabant. Daarnaast is het object van typologisch belang als onderdeel van een processiepark uit de vroege twintigste eeuw. Het park heeft architectuurhistorische waarden als voorbeeld van een parkaanleg met monumenten in diverse stijlen. Het heeft ensemblewaarden vanwege de situering en de samenhang met het kerkgebouw en de relatie met de ontwikkeling van Handel als bedevaartsoord en kloosternederzetting.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kruiswegstatie

Monumentnummer*: 530824

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	09 oktober 2001
Kadaster deel/nr	82718/133

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Handel	Gemert-Bakel	Noord-Brabant

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Handel	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Gemert	B			2474

Omschrijving**

Inleiding

AANLEG van het processiepark te Handel. Achter en naast de kerk aan de oostrand van het dorp ligt het processiepark, dat vanaf 1902 door Rector L. van Laarschot werd aangelegd. In het zuiden wordt het park begrensd door de Kapelweg, de westzijde van het park gaat over in het terrein rondom de kerk. Aan oost- en noordzijde strekken zich achter het park landerijen en bos uit. In het park bevinden zich enkele elementen die niet onder de bescherming vallen: het openluchtaltaar, de muziekkiosk, een aantal sculpturen uit de tweede helft van de twintigste eeuw en de graftekens op de begraafplaats in de zuidelijke hoek. Aan de achterzijde in het park is een begraafplaats aangelegd die eveneens buiten de bescherming valt.

Omschrijving

De AANLEG van het processiepark is rechthoekig. Het park is vrijwel geheel door een houtwal omgeven. Het heeft kenmerken van de Engelse landschapsstijl en wordt ontsloten door toegangswegen langs de kerk. Het terrein is voorzien van een omlopend pad, parallel aan de grenzen. Binnen deze structuur is een pad met een slingerend verloop aangelegd. Iets links van het midden ligt de "toegang" tot het park, die gemarkeerd wordt door twee pijlers met daarop knielende ENGELEN. Daarachter strekt zich een rechte as uit die tot diep in het park doorloopt. Langs het pad aan de rand van het park bevinden zich vijftien kapellen met "geheimen van de Rozenkrans" (Rozenkransweg) en één grotere Benedictiekapel. Aan het slingerende pad zijn de kruiswegstaties geplaatst. Verspreid door het park staan enkele BLOEMBAKKEN in vaasvorm en BANKJES van kunststeen.

Rechts van de centrale as, vooraan in het park, is een groot reliëf met een voorstelling van de bruiloft te Kana geplaatst. Daarachter bevindt zich een kleine begraafplaats.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Links, vrijstaand in het park staat het "Heilig Putje",

Schuin daarachter, met de achtergevel grenzend aan het pad is in de jaren '50 van de twintigste eeuw een openluchtaltaar gebouwd, iets verderop staat een achtkantige muziekkiosk en verspreid door het park staat een aantal op zichzelf staande sculpturen uit de tweede helft van de twintigste eeuw.

De beplanting bestaat uit diverse struiken, onder andere rododendron en bomen zoals eiken, rode beuk, kastanje en diverse naaldbomen.

Waardering

De AANLEG van het processiepark is van algemeen belang. Hij heeft cultuurhistorisch belang als uitdrukking van een geestelijke ontwikkeling en als toonbeeld van de Mariadevotie in Brabant. Daarnaast is de aanleg van typologisch belang als onderdeel van een processiepark uit de vroege twintigste eeuw. Het park heeft ensemblewaarden vanwege de situering en de samenhang met het kerkgebouw en de relatie met de ontwikkeling van Handel als bedevaartsoord en kloosternederzetting.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Park

Monumentnummer*: 532046

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	27 juni 2001
Kadaster deel/nr	82633/164

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Handel	Gemert-Bakel	Noord-Brabant

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Handel	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Gemert	B			2474

*Omschrijving***

Inleiding

RELIEF BRUILOFT TE KANA, rechts vooraan in het park gelegen.

De sculptuur, uitgevoerd in witgeverfde kunststeen, werd in 1920 in het park geplaatst ter gelegenheid van het 700-jarig bestaan van Handel als bedevaartsoord.

De totale afmetingen van de sculptuur bedragen circa zes meter in breedte bij een hoogte van circa twee meter.

Omschrijving

Groot RELIËF in classicistische omlijsting, uitgevoerd in steen. Op een groot basement staan corintische pilasters die een met hout betimmerde kroonlijst dragen. In het midden opschrift DE BRUILOFT TE CANA IN GALILEA/JESUS' EERSTE WONDER OP VOORSPRAAK VAN MARIA. Daarboven een nis met afgeschuinde zijden die het reliëf bevat, aan weerszijden openingen, boven korte doodlopende trapjes. Boven één van die trapjes een ovaal met opschrift TILBURG FUNDAMENTUM DEDIT.

Voor het geheel is een gazon aangelegd, aan de zijkanten met bloembakken op pijlers, aan de voorzijde afgescheiden door een reeks paaltjes waartussen ijzeren kettingen zijn gehangen.

Waardering

Het RELIËF is van algemeen belang. Het heeft cultuurhistorisch belang als uitdrukking van een geestelijke ontwikkeling en als toonbeeld van de Mariadevotie in Noord-Brabant. Daarnaast is het van typologisch belang als onderdeel van een processiepark uit de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

vroege twintigste eeuw. Het park heeft architectuurhistorische waarden als voorbeeld van een parkaanleg met monumenten in diverse stijlen. Het heeft ensemblewaarden vanwege de situering en de samenhang met het kerkgebouw en de relatie met de ontwikkeling van Handel als bedevaartsoord en kloosternederzetting.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Monumentnummer*: 532047

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	27 juni 2001
Kadaster deel/nr	82633/185

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Handel	Gemert-Bakel	Noord-Brabant

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Handel	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartemen aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Gemert	B			2474

Omschrijving**

Inleiding

"HEILIG PUTJE" uit 1919, vrijstaand, vooraan in het park. Uitgevoerd in neo-gotische stijl. De bron zelf is ouder maar met een later omhulsel in het park opgenomen. De engel is uitgevoerd in kunststeen door de firma Van Balgooy in 1919.

Omschrijving

Op een vierkante bakstenen sokkel geplaatst kraanhuis. De bakstenen vlakken zijn in gepleisterde omlijstingen gevat. Op de bovenkant van de sokkel is aan elke kant een klein uitbuikend bassin aanwezig, aan twee zijden is een kraantje aangebracht. Op het kraanhuis zijn plaquettes met opschrift: WILT GIJ GENEZEN ZIJN/O PELGRIM ZOO GEBRUIK - MARIA'S BAD ALTIJD/DIT BAD IS ALTIJD GOED - DIT BAD IS ALTIJD REIN/DAT ELKEEN ZICH DAN SPOED - NAAR DIT BAD DEES FONTEIN/AVE MARIA U BEHOED.

Daarboven staat een Engel onder een natuurstenen baldakijn met spitsbogen op smalle zuiltjes, bekroond door een spits met hogeltjes en een Mariabeeld (kopie van het genadebeeld van Handel) op de top.

Waardering

Het HEILIG PUTJE is van algemeen belang. Het object heeft cultuurhistorisch belang als uitdrukking van een geestelijke ontwikkeling en een toonbeeld van de Mariadevotie in Noord-Brabant. Daarnaast is het object van typologisch belang als onderdeel van een processiepark uit de vroege twintigste eeuw. Het park heeft architectuurhistorische waarden als voorbeeld van een parkaanleg met monumenten in diverse stijlen. Het heeft ensemblewaarden vanwege de situering en de samenhang met het kerkgebouw en de relatie met de ontwikkeling van Handel als bedevaartsoord en kloosternederzetting.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie